

Kortsiktighet hotar EU:s sammanhållning

Hufvudstadsbladet den 12 februari 2012

EU:s stats- och regeringschefer samlades i måndags till toppmöte kring det ekonomiska läget och finanspaktens utformning. Man missade då tillfället att vidga fokus på krispolitiken trots en massarbetslöshet i flera EU-länder. Arbetslösheten är nu hela 23 procent i Spanien och 19 procent i Grekland. Fjorton av EU:s tjugosju medlemsländer har dock kunnat skönja en ökad sysselsättning. Det föreligger därmed en polarisering som på kort sikt hotar slita isär Europa.

På längre sikt har Europa ett problem med en åldrande befolkning som gör att medlemsländerna kan komma att behöva ett inflöde av invandrad arbetskraft för att klara tillväxten och välfärden. Enligt EU-kommissionens egna beräkningar kommer EU:s arbetskraft att minska med cirka 50 miljoner personer fram till 2060. Vi ser därför ett EU där sammanhållningen är hotad även på längre sikt och då av en demografisk kris.

I boken Europaperspektiv 2012 som presenteras denna vecka ger nio ledande svenska forskare en övergripande bild som är oroväckande. I takt med att konkurrensen på EU:s arbetsmarknad hårdnat har inställningen till Schengenområdets gemensamma gränser och EU:s gemensamma reglering av arbetskraftsinvandringen ändrats. Vissa EU-länder har vidtagit åtgärder som syftar till att minska arbetskraftsinvandringen och ge de egna medborgarna företräde till arbetsmarknaden.

Samtidigt har EU skärpt de gemensamma yttre gränskontrollerna och retoriken om hårdare tag mot den irreguljära invandringen har trappats upp. EU riskerar att fastna i en negativ spiral, där den ökade otryggheten på arbetsmarknaden genererar stöd för en kortsiktig och inkonsekvent migrationspolitik.

En fungerande euro bygger på antagandet att arbetskraften kan röra sig fritt mellan medlemsländerna. Arbetskraftens rörlighet inom EU och arbetskraftsinvandring från länder utanför unionen skall därför inte ses som ett hot mot EU:s utveckling.

Viktiga rekommendationer till EU-ländernas regeringar baserat på den forskning som presenteras i Europaperspektiv 2012 sammanfattas så här:

- EU:s krishantering bör vara framtidsinriktad och breddas till att omfatta mer än utformningen av finanspakten och den akuta åtstramningspolitiken. Den europeiska krislösningen får inte leda till en arbetsmarknads- och migrationspolitik som hindrar en lösning på den demografiska utmaningen.
- EU:s framväxande regelverk för arbetskraftsinvandring bör utvecklas vidare, både som instrument för att attrahera arbetskraft till EU och för att motverka social dumpning och osund konkurrens. Målsättningen med ett gemensamt EU-regelverk för arbetskraftsinvandring bör vara likabehandling på arbetsmarknaden. En groende nationalism i kölvattnet på krisen får inte leda till att denna ambition överges.

- EU fortsätter arbetet för att stärka de irreguljära migranternas rättsliga ställning på arbetsmarknaden. I stället för ytterligare skärpning av EU:s gränskontroller måste arbetet inriktas på reglering och effektivare kontroll av arbetsgivare och arbetstagare som en effektivare väg att motverka irreguljär migration.

EU-ländernas regeringar missade vid måndagens möte tillfället att i sin krishantering vidga fokus till att inkludera jobben, migrationen och tillväxten. Klarar inte EU:s medlemsländer att hålla samman kring en mer framtidsinriktad politik riskerar både de och unionen att gå kraftigt försvagade ur krisen.

Antonina Bakardjieva Engelbrekt

Ordförande svenska Nätverket för Europarättsforskning

Moa Mårtensson

Redaktionssekreterare Europaperspektiv

Lars Oxelheim

Ordförande Svenska Nätverket för Europaforskning i ekonomi

Thomas Persson

Ordförande Svenska Nätverket för Europaforskning i statskunskap